

NEMZETI FEJLESZTÉSI
MINISZTERIUM

„Close to market” Piacközeli megoldások a LIFE programban

Dr. Vigh Péter
klímapolitikai referens
LIFE CAP HUN

VII. LIFE Klímapolitikai Tréning
Budapest, 2018. április 10.

Az éghajlat-politika, mint piac...

...nem ördögtől való gondolat

- Újabb tanulmányok (NIBS) szerint minden dollár, amit az éghajlatváltozással szemben ellenállóbb infrastruktúrába fektetünk, hat dollárnyi spórolást eredményez a végső elszámolásnál
- Virágzik a megújuló energiaszektor az USA kifejezetten konzervatív, republikánus irányultságú államaiban
- A szövetségi kormányzat szándékait figyelmen kívül hagyva a cégek és a városok már ebbe az irányba tájékozódnak
- Az üvegházhatásúgáz-kibocsátási jogosultságokkal való kereskedelemre, mint klímavédelmi eszközre, számos példát láthatunk világszerte, mind államok, mind létesítmények között vannak erre szolgáló szakpolitikák

A klímaváltozás tehát egyben egy piac is, de ez nem feltétlenül baj!

„Close to market” a LIFE programban

Hogy kerül a piacközelség az asztalra?

- A 2014-2017-es többéves munkaprogram (MAWP) nem említi
- A 2018-2020-as MAWP már igen!

„a magánszektorbeli szervezetek további részvételének ösztönzése a piacközeli megközelítések mint a projekteredmények fenntarthatóságának biztosítására szolgáló eszközök előnyeinek kihangsúlyozásával. Támogató intézkedések, amelyek az eredmények kiterjesztése és megisméltése érdekében elősegítik a további magán és állami pénzügyi forrásokat mobilizáló, befektetésre kész, gazdasági és környezetvédelmi szempontból életképes projektek kidolgozását,

A környezetvédelemmel és az éghajlatváltozással kapcsolatos kihívásokra adott, sikeresen demonstrált piacközeli megoldások a jellegüknél fogva különösen nagy eséllyel folytathatók, megismételhetők és/vagy átadhatók. Ezért e kritérium tekintetében magasabb pontszámot fognak kapni azok a projektpályázatok, amelyek hihetően és összefüggően ismertetik az arra vonatkozó stratégiát, hogyan valósul meg az értékesíthetőség a projekt időtartamának végére.”

- **A [2017-es felhívásban](#), az éghajlatváltozás mérséklése kiemelt területnél (mitigáció) találjuk a leírást:**

„Ezen túlmenően az üvegházhatású gázok kibocsátásának ökoinnovációs, körforgásos gazdasági és egyéb eszközökkel történő csökkentésére technikai megoldásokat kipróbáló és demonstráló projekteket **ösztönzik, hogy „piacközeli” pályázatot nyújtsanak be. Az ilyen pályázatokat a legjobb elérhető technológiákra kell alapozni, és céljuknak az ipari és kereskedelmi technológiai érettségi szint elérésének kell lennie. Az ipari és kereskedelmi alkalmazás megkezdődhet már a LIFE projekt időtartama alatt; hiteles üzleti stratégiának kell támogatnia, amely magában foglalhatja például üzleti modell kidolgozását, valamint befektetési és piaci elemzéseket. Az ilyen pályázatoknak részletes megismételhetőségi és átültethetőségi stratégiát kell tartalmazniuk a hozzájuk tartozó tevékenységekkel és a megvalósítandó eredményekkel együtt. A hiteles üzleti terv, valamint a megismételhetőségi és átültethetőségi terv kidolgozása a piacközeli projektek kötelező megvalósítandó eredményei közé tartozik. További útmutatás a „2017. évi pályázati útmutató: LIFE Környezet és erőforrás-hatékonyság” című dokumentum 2.3.1. fejezetében található.” [Kiemelés tőlem]**

LIFE Környezet és erőforrás-hatékonyság [pályázati felhívás](#), 2.3.1. fejezet

Az ilyen típusú pályázatoknak tartalmazniuk kell az alábbi alapvető jellemzők alapos leírását:

- **Műszaki készültségi szint**
- **Műszaki eljárás és kiválóság**
- **A projekt léptéke és eredménye**
- **A környezeti előnyök mennyiségi meghatározása**
- **Piaci pozicionálás, ellátási lánc, versenytársak és gazdasági megvalósíthatóság**
- **Fenntarthatóság és a projekt folytatása**
- **Megismételhetőség és átültethetőség**

A „close to market” a legfrissebb számok tükrében

A 2017-es felhívás számai alapján:

- A teljes program tekintetében az előző évhez képest 18,5%-kal nőtt a **KKV-k részvétele a projektekben**. (120-ról 142 szervezetre, ez már **a résztvevő magánszervezetek 48%-át jelenti**)!
- A program növekvő piacközelségét jól jelzi, hogy **2014-hez képest 27%-kal nőtt a kedvezményezettként résztvevő magánszervezetek száma a LIFE projektekben**

Mi is akkor valójában a „close to market”?

Egyik megközelítés: báránybőrbe bújtatott After-LIFE terv

- Az EASME elégedetlen a projektek, projekteredmények fenntartásával, hosszú távú hatásaival
- Ha a projektek nem hozzák az adott indikátorokat, és nem fenntarthatóak, akkor miért finanszírozza őket az EU?

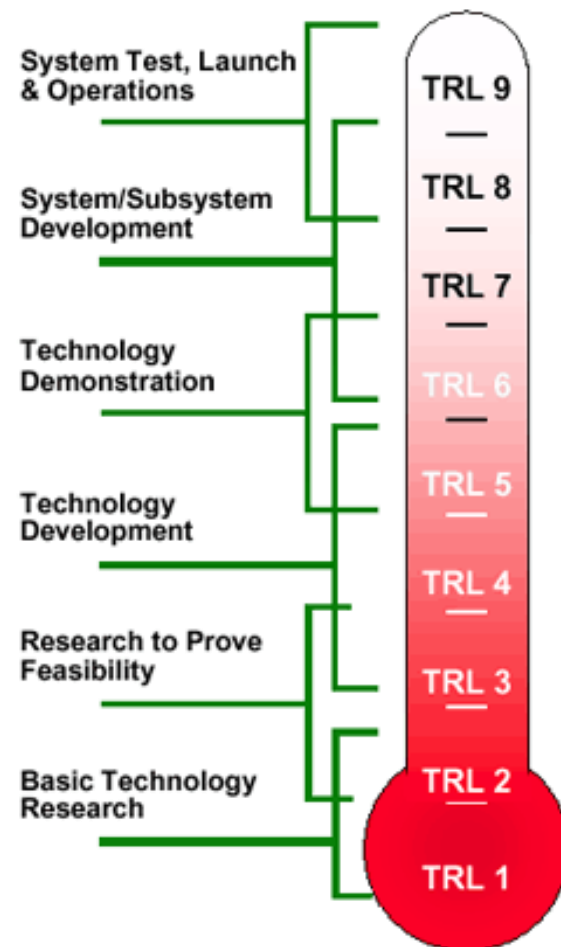
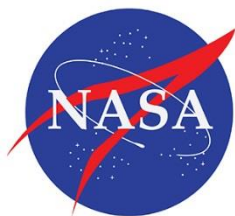

A technológiai érettség szintjei (TRL)

- A TRL (Technology Readiness Levels) skálát először 1974-ben alkalmazták a NASA-nál, de csak 1989-ben öltött hivatalos formát. Az akkor még hételemű skála az 1990-es években kilenceleműre bővülve nyerte el azóta is széles körben alkalmazott formáját.

- A technológiai érettség meghatározása és folyamatos nyomon követése nagy segítséget jelent egy vállalat menedzsmentjének számára, amikor a technológiai fejlesztéseket és változásokat érintő döntéshozatalra kerül sor. Mivel a skála mentén könnyen figyelemmel kísérhetőek az adott szervezeten belüli kutatási és fejlesztési folyamatok, így a kockázatkezelésről és a fedezeti forrásokról, például tőkebevonásról is nagyobb biztonsággal dönthetnek az érintettek.
- Az Európai Unió is magáévá tette ezt a skálarendszert, és a [Horizon2020 program részeként](#) sorvezetőként közre is bocsátotta.

- **TRL 1: alapvető megfigyelések, elvek meghatározása (basic principles observed)**
- **TRL 2: technológiai koncepció kialakítása (technology concept formulated)**
- **TRL 3: kísérleti előállítás (experimental proof of concept)**
- **TRL 4: laboratóriumban is érvényesített technológia (technology validated in lab)**
- **TRL 5: a technológia releváns környezetben történő validálása (technology validated in relevant environment – industrially relevant environment in the case of key enabling technologies)**
- **TRL 6: a technológia releváns környezetben történő bemutatása (technology demonstrated in relevant environment – industrially relevant environment in the case of key enabling technologies)**
- **TRL 7: prototípus rendszer kidolgozása, a rendszer demonstrációja operatív környezetben (system prototype demonstration in operational environment)**
- **TRL 8: a rendszer véglegesítése és kvalifikációja (system complete and qualified)**
- **TRL 9: versenyképes környezetben történő, teljes szintű alkalmazás (actual system proven in operational environment – competitive manufacturing in the case of key enabling technologies; or in space)**

Az egymástól elkülönülő szintek igazodási pontot adnak a vállalkozások és a piac többi szereplője számára is. A projektek pontos besorolása a befektetői oldal számára is különösen fontos, hiszen az eltérő szinteken a vállalkozás fázisának, technológiai érettségének, a kifejlesztendő termék státuszának függvényében más-más befektetői körök válhatnak érdekeltté. Az első három szinten elsősorban az FFF (Friends, Family, Fools – barátok, család, bolondok), az üzleti angyalok és az inkubátorok támogatására számíthatnak a vállalkozók. Itt még nagy a kockázat a jövőt illetően, általában alacsonyabb anyagi források bevonására van lehetőség.

Ezzel szemben, nagyobb mértékű kockázati tőkét akkor képes mozgósítani a vállalat, amikor a projekt már érettebb szakaszba lép, már elkészült egy prototípus, illetve a termék validálva lett egy releváns piaci környezetben. A gyártásához, valamint a termék vagy szolgáltatás piacon való terjesztéséhez már összetettebb stratégiára, gondosan kidolgozott üzleti tervre és elegendő anyagi forrásra van szükség.

Az Európai Unió programjain és pénzügyi eszközein keresztül próbál segítséget nyújtani, hogy egy ötlet eljuthasson a piaci forgalmazás szintjéig.

Példák a „close to market” projektekre

Fontos: a már idézetteken kívül nincs semmilyen iránymutatás a Bizottság/EASME részéről, hogy milyen is egy piacközeli projekt!

2 projekttel szemléltetik általában ezeket a törekvéseket:

- [LIFE DYEMOND SOLAR](#) (LIFE09 ENV/SE/000355) – lezárult projekt
- [LIFE PLA4COFFEE](#) (LIFE14 ENV/IT/000744) – még futó projekt

LIFE DYEMOND SOLAR

Problémafelvetés:

- **Növekszik az emberiség száma**
- **Energiaéhség**
- **Növekvő ÜHG kibocsátás**
- **Megújuló energiák iránti igény**

Megoldási javaslatok:

- **Elérhető árú, költséghatékony, nem környezetszennyező napelemek nagy volumenű gyártása**
- **Ehhez technológiai innovációra van szükség**

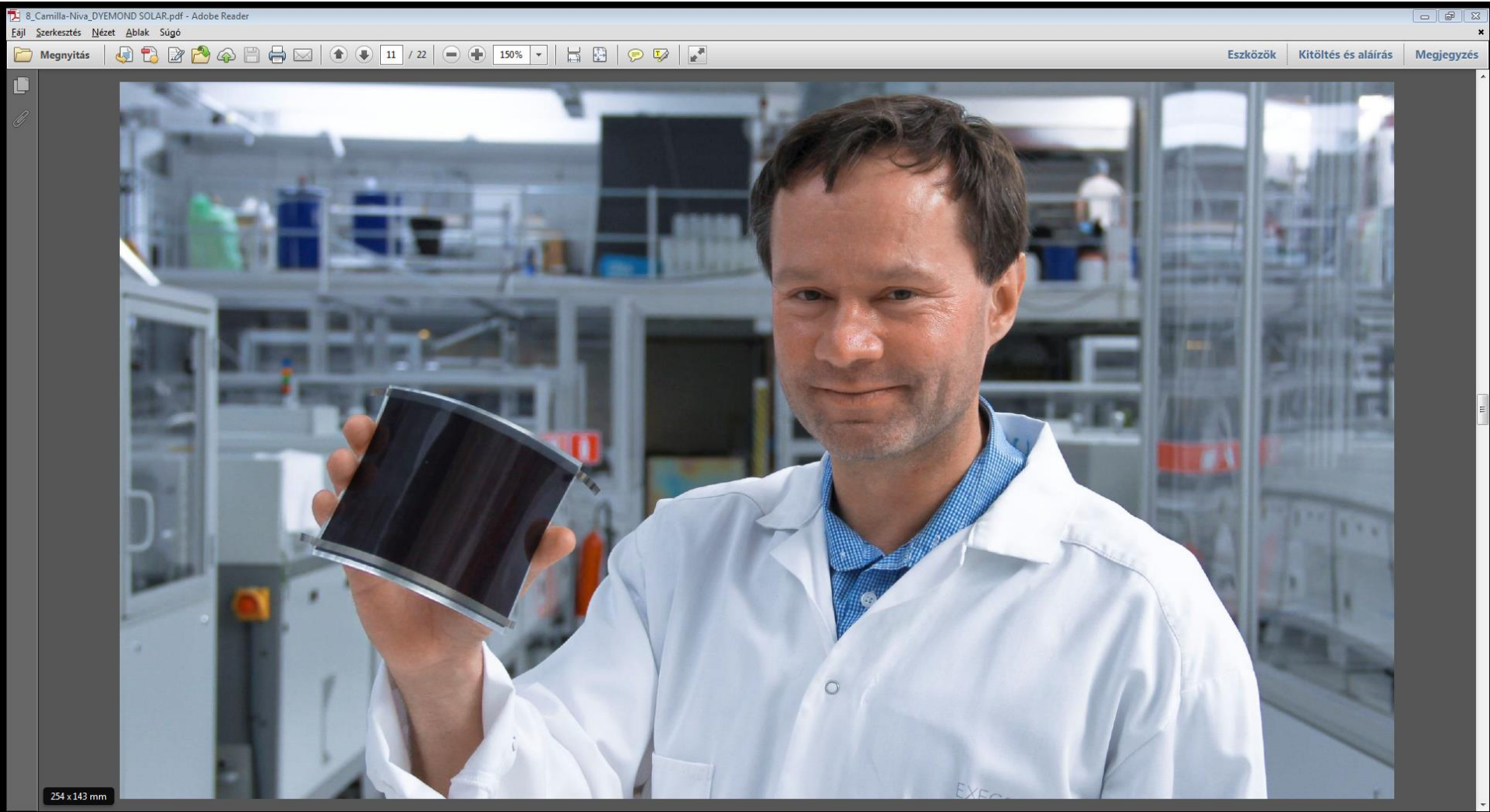

Dye-Sensitised Solar Cells (DSCs)

NEMZETI FEJLESZTÉSI
MINISZTERIUM

<https://www.youtube.com/watch?v=nC42Qy88X7k>

8_Camilla-Niva_DYEMOND SOLAR.pdf - Adobe Reader
Fájl Szerkesztés Nézet Ablak Súgó

Megnyitás 16 / 22 150% Eszközök Kitöltés és aláírás Megjegyzés

CRITICAL FUNDING STAGES

Valley of death

Cash flow

Founding

Demonstration
Nov. 2014

Valley of death

Swedish Energy Agency
VINNOVA

Life
Swedish Energy Agency

254 x 143 mm

- **A projekt többek között a LIFE programnak is hála túlélte a „pénzügyi halál-völgyét”, és elérte a TRL skála azon fokát, hogy ipari szinten, költséghatékonyan lehet gyártani**
- **Ma a svéd Exeger vállalat akkora Gigafactory-t épít épp, mint a Tesla az Egyesült Államokban**
- **Első körben az elektronikai cikkek piacát veszik célba, mert a világban 1 év alatt eladott táblagépek és e-book olvasók töltése annyit fogyaszt, mint teljes Spanyolország**
- **Ha sikeres, akkor jöhet a technológia kiterjesztése**

LIFE PLA4COFFEE

Problémafelvetés:

- **Növekvő és megváltozó kávézási szokások (kapszula)**
- **Óriási környezeti terhelés**
- **Már a gyártás is hatalmas energia- és vízigényt jelent, továbbá ÜHG kibocsátással jár**
- **Nehezen újrahasznosítható hulladék, mert többféle elemből áll (műanyag, alumínium stb.)**
- **A biológiai, növényi alapú polimerekkel való kísérletezés általában ott fullad kudarcba, hogy nem annyira ellenálló a környezeti behatásokkal szemben (hőmérséklet, nyomás)**

Megoldási javaslatok:

- További kísérletezés a biológiai polimerekkel, a növényi alapú politejsavval (PLA)
- ➔ A Római Egyetem (University of Rome Tor Vergata) áttörést ért el a PLA alapú kapszulák terén
- DE: finomhangolásra szorul a gyártása, hogy minden téren ugyanolyan ellenálló legyen ez a kapszula, mint hagyományos társai (hőhatás, nyomás, tartósság stb.)

➔ TESZTELÉS

Cél:

- Fenntartható, ipari szint elérése, széleskörű elterjesztés
- Áttérés a lineáris gazdaságról a körkörös gazdaságra

Compression test

- Test speed 2,5-10-
50-100 mm/min

Coffee brewing test

- Automatic and manual
coffee machines

Impact test

- Load 0,5 Kg
- Impact high = 0,3-0,6-
0,9-1,2 m

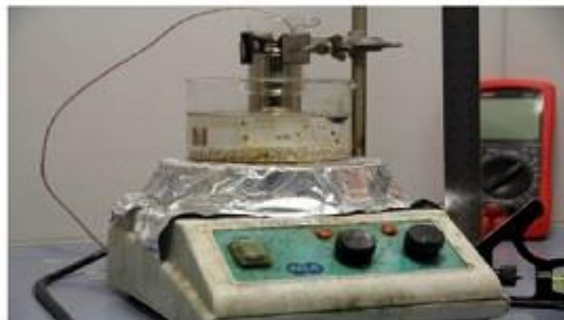
Annealing thermal treatment

C:\Users\Michela\Desktop\relazione pla 4 coffee
michela\immagini\immagine macchina di compressione2.tif

Thermal stability test

- Temperatures 90-110-130-150 °C
- Load 0,5 Kg

Konklúzió

- A piacközeli megoldások elsősorban a LIFE környezet és erőforrás-hatékonyság [ENV], valamint az éghajlatváltozás mérséklése [CCM] projekteknél jöhetnek szóba
- Nem kötelező ezt e megközelítést mindenáron érvényesíteni, de növeli a pályázat sikerének a lehetőségét, ha van ilyen lába
- Nem kell óvakodni tőle, inkább érdemes lehetőséget látni benne
- Ha a koordináló vagy társult kezdeményezettnek van piaci tapasztalata, akkor nem fog gondot okozni az üzleti terv elkészítése
- A cél magánszektor és a magántőke minél nagyobb arányban történő mozgósítása, hogy a projekt eredményei fenntarthatóak legyenek, és gazdasági haszonnal is járjanak

További NFM klímapolitikával és a LIFE programmal kapcsolatos oldalak

- Klímapolitika Facebook oldal: <https://www.facebook.com/klimapolitika/>
- Magyar LIFE Twitter partnerkereső: https://twitter.com/hu_ncp

Egyéb pályázatok, pénzügyi lehetőségek:

NFM Klímapolitikai Hírlevél

klimafinanszirozás@nfm.gov.hu

NEMZETI FEJLESZTÉSI
MINISZTERIUM

Köszönöm a figyelmet!

További információk

<http://ec.europa.eu/environment/life/funding/life.htm>

<http://www.lifepalyazatok.eu/>

NEMZETI FEJLESZTÉSI
MINISZTERIUM

LIFE Klímapolitikai Csapat

lifecclimate@nfm.gov.hu

